

Cinsel Sağlık

Serpil Abalı Çetin, Hediye Arslan Özkan

HEDEFLER

Bu bölümün çalışmasıyla aşağıdaki bilgi, beceri ve tutumlar kazanılır

- Cinsel sağlığa ilişkin temel kavramları tanımlayabilme
- İnsanda cinsel gelişim basamaklarını açıklayabilme
- Kadın ve erkekte cinsel yanıt döngüsünü bilme
- Kadının yaşam dönemlerine özgü cinsel fonksiyon değişikliklerini açıklayabilme
- Kadın cinsel işlev bozukluklarını tanımlayabilme
- Kadın cinsel işlev bozukluklarının değerlendirilmesini ve tedavi yaklaşımlarını açıklayabilme
- Kadın cinsel işlev bozukluklarında sık karşılaşılan hemşirelik tanılarını kavrayabilme
- Kadın cinsel işlev bozukluklarındaki hemşirelik girişimlerini uygulayabilme

BAŞLIKLAR

- Giriş
- Cinsel Sağlığa İlişkin Temel Kavramlar
- İnsanda Cinsel Gelişim Basamakları
- Cinsel Yanıt Döngüsü
- Kadının Yaşam Dönemlerinde Cinsel Sağlık
- Kadın Cinsel İşlev Bozuklukları
- Kadın Cinsel İşlev Bozukluklarına Yaklaşım- Tedavi
- Kadın Cinsel İşlev Bozukluklarında Hemşirelik Bakımı

ANAHTAR KELİMELER

Cinsel Sağlık, Cinsel Kimlik, Cinsel Olgunluk, Cinsel İstek, Uyarılma, Orgazm, Çözülme, Disparoni, Vajinismus, Cinsel ilişki(Koitus), Lubrikasyon, Ereksiyon

AKLINIZDA BULUNSUN

Cinsellik, yaşamın başından ölüme kadar insanın yaşamında yer alan ve bireyin gelişim dönemleri ya da yaşamındaki değişik olaylardan sürekli olarak etkilenebilen, bireyin yalnızca üreme organlarını değil, insan olarak sahip olduğu tüm özelliklerini yansıtan ve bireyin biyolojik yapısını, öğrenme deneyimlerini, tutumlarını, değerlerini ve davranışlarını kapsayan bir durumdur.

Kadın ve erkek cinselliği, fiziksel değişiklikler (hastalıklar, hareket kaybı, hormonal değişiklikler, gebelik, lohusalık), korku ve anksiyete (sosyal stigma, değerlerde çatışma) ve bilgi eksikliğine (cinsellik, doğum kontrolü, güvenli seks uygulamaları, sosyal becerilerde sınırlılık) bağlı cinsel davranışlarda değişimler ve sorunlar oluşabilmektedir.

Sağlık profesyonelleri ve bu alanda çalışan hemşireler cinsel işlev bozukluğu olan bireylere istendik amaçlar doğrultusunda hemşirelik tanıları koymalı ve bu tanıları uygun hemşirelik girişimleri ile cinselliğin sağlıklı sürdürülmesini sağlamalıdır.

Bireylerin yaşam kalitesinin ve cinsel yeterliliğinin değerlendirilmesinde ve tedavinin planlanmasında son yıllarda geliştirilen cinsel soru formları kullanılmakta ve davranışsal bilişsel çeşitli terapi yöntemlerinden yararlanılmaktadır.

ÇALIŞMA SORULARI

1. Cinsel sağlık kavramını tanımlayınız.
2. Kadında cinsel yanıt döngüsünü açıklayınız.
3. Erkeklerde cinsel yanıt döngüsünü açıklayınız.
4. Gebelikte cinselliği etkileyen faktörler nelerdir?
5. Doğum sonu dönemde cinselliği etkileyen faktörler nelerdir?
6. Doğum sonu dönemde sık karşılaşılan cinsel sağlık problemleri nelerdir?
7. Klimakterium ve yaşlılık döneminde cinsel yaşamı etkileyen değişiklikler nelerdir?
8. DSM-5'te yer alan cinsel işlev bozuklarının alt belirleyicileri nelerdir?
9. Cinsel işlev bozukluğu olan kadında tedavi seçeneklerini açıklayınız.
10. Cinsel işlev bozukluğu tanısı alan bir bireye uygulanacak hemşirelik girişimlerinin amaçları nelerdir?
11. Cinsel örüntüde değişim tanısı alan bir bireye yönelik hemşirelik girişimleriniz nelerdir?

KAYNAKLAR

- Abalı Çetin S: Doğum Sonrası Cinsellik, *Türkiye Klinikleri J Obstet Womens Health Dis Nurs-Special Topics* 2(1):35-41, 2016.
- Abalı S, Aslan E: Cinsel Sağlık ve Kadına Yönelik Cinsel Şiddet. In: Hemşire ve Ebelere Yönelik Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Ed. Beji N.K. Nobel Kitabevi, 1. Baskı İstanbul, 2016.
- Abalı S, Kömürçü N: Evlilikteki cinsel sorunlar boşanma nedeni midir?, *Androloji Bülteni* (1): 270-272, 2008.
- Akarsu Höbek R, Beji Kızılkaya N: Kadın cinsel fonksiyon bozuklukları sınıflandırılmasında DSM-V kapsamında yapılan değişiklikler, *Androloji Bülteni* 18(65): 134-137, 2016.
- Alexander LL, Larosa JH, Bader H, Garfield S: New dimensions in women's health (4th edition). Sudbury MA. Jones and Barlett Publishers 2007. <http://womenshealth.jbpub.com/5e/> (Erişim Tarihi:18.08.2016)
- Althof SE, Rosen RC, DeRogatis L, Corty E, Quirk F, Symonds T: Outcome measurement in female sexual dysfunction clinical trials: review and recommendations, *J Sex Marital Ther* 31(2):153-66, 2005.
- American Psychiatric Association. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders. 4th edition, text revision (DSM-IV-TR). Washington, DC, 2000.

- Aslan E, Beji NK, Güngör İ, Kadioğlu A, Dikencik BK: Prevalence and risk factors for low sexual function in women: a study of 1009 women in an outpatient clinic of a university hospital in İstanbul. *Journal of Sexual Medicine* 5 (9): 2044-2052, 2008.
- Aslan G, Aslan D, Kızılyar A, İspahi Ç, Esen A: Prospective analysis of sexual functions during pregnancy, *International Journal of Impotence Research* 17 (2): 154-157, 2005.
- Ayaz S: Sexuality and nursing process: A literature review, *Sex Disabil* 31:3-12, 2013.
- Barrett G, Pendry E, Peacock J, Victor C, Thakar R, Manyonda I: Women's sexual health after childbirth, *BJOG* 107:186-95, 2000.
- Bilgin Z, Kömürçü N: Kadın cinselliği ve kanıt temelli yaklaşımlar, *Androloji Bülteni* 18(64): 48-55, 2016.
- Cawood EH, Bancroft J: Steroid hormones, the menopause, sexuality and well-being of women, *Psychol Med* 26:925-936, 1996.
- Chen J, Ho, SC: Contraceptive status and sexual function of climacteric Chinese women, *Contraception* 59:85-90, 1999.
- Çayan S, Akbay E, Bozlu M, Canpolat B, Acar D, Ulusoy E: The prevalence of female dysfunction and potential risk factors that may impair sexual function in Turkish women, *Urologia Internationalis* 72 (1): 52-57, 2004.
- Demirci N: Cinsel Sağlık. Coskun A: (editör).Kadın Sağlığı Hemşireliği, Koç yayımları, İstanbul, 2015.
- Ertem G, Sevil Ü: Gebeliğin cinselliğe etkisi. *Dirim Tıp Gazetesi* 85 (1): 40-47, 2009.
- Gökıldız Ş, Beji NK: The effects of pregnancy on sexual life, *Journal of Sex & Marital Therapy* 31 (3): 201-215, 2005.
- Güner P: Cinsel Kimlik Gelişimi, *Türkiye Klinikleri J Obstet Womens Health Dis Nurs-Special Topics* 2(1): 9-14, 2016.
- Hotun Şahin N: Klimakteryum ve İleri Yaş Döneminde Cinsellik, *Türkiye Klinikleri J Obstet Womens Health Dis Nurs-Special Topics* 2(1): 42-50, 2016.
- İncesu C: Dsm-5 ve Cinsel İşlev Bozuklukları, *Archives of Neuropsychiatry* 48 Supplement (1): 1-6, 2011.
- Jokinen K, Rautava P, Makinen J, Ojanlatva A, Sundell J, Helenius H: Experience of climacteric symptoms among 42-46 and 52-56-year-old women, *Maturitas* 46(3): 199-205, 2003.
- Klein MC, Gauthier RJ, Robbins JM, Kaczorowski J, Jorgensen SH, Franco ED, et al. Relationship of episiotomy to perineal trauma and morbidity, sexual dysfunction, and pelvic floor relaxation. *Am J Obstet Gynecol* 171:591-8, 1994.
- Laumann EO, Nicolosi A, Glasser DB, Paik A, Gingell C, Moreira E, et al. Sexual problems among women and men aged 40-80: prevalence and correlates identified in the global study of sexual attitudes and behaviors, *Int J Impot Res* 17(1):39-57, 2005.
- Lee JT: The meaning of sexual satisfaction in pregnant Taiwanese women. *Journal of Midwifery & Womens Health* 47 (4): 278-286, 2002.
- Oruç S, Esen A, Laçın S, Adıgüzel H, Uyar Y, Koyuncu F: Sexual behavior during pregnancy. *Australian and New Zealand Journal of Obstetric Gynaecology* 39 (1): 48-50, 1999.
- Pan American Health Organization, World Health Organization. Promotion of Sexual Health, Recommendations for Action,Guatemala, May 19-22; 2000.
- Randall HE, Byers ES: What is sex?: Students' definitions of having sex, sexual partner, and unfaithful sexual behaviour, *Canadian Journal of Human Sexuality*, (11):87-96, 2003.
- Read J: ABC of sexual health: sexual problems associated with infertility, pregnancy, and ageing. *British Medical Journal* 318 (7183): 587-589, 1999.
- Sharpe TH: Adult Sexuality, *The Family Journal* 11 (4): 420-426, 2003.
- Sidi H, Puteh SE, Abdullah N, Midin M: The prevalence of sexual dysfunction and potential risk factors that may impair sexual function in Malaysian women, *The Journal of Sexual Medicine* 4 (2): 311-321, 2007.
- Signorello LB, Harlow BL, Chokos AK, Repke JT: Postpartum sexual functioning and its relationship to perineal trauma: a retrospective cohort study of primiparous women, *Am J Obstet Gynecol* 184 (5): 881- 890, 2001.
- Sydow KV: Sexuality during pregnancy and after childbirth: a metacontent analysis of 59 studies, *Journal Psychosomatic Research* 47 (1): 27-49, 1999.
- TC Milli Eğitim Bakanlığı, MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi), Çocuk gelişimi ve eğitimi, Cinsel Gelişim, Ankara 2007.
- Thompson JF, Roberts CL, Currie M, Ellwood DA: Prevalence and persistence of health problems after childbirth: associations with parity and method of birth. *Birth* 29(2): 83-94, 2002.
- Thompson JF, Roberts CL, Currie M, Ellwood DA: Prevalence and persistence of health problems after childbirth: associations with parity and method of birth, *Birth* 29(2):83-94, 2002.
- Unutkan A, Balcı Yangın H: Gebelik ve Cinsellik, *Türkiye Klinikleri J Obstet Womens Health Dis Nurs-Special Topics* 2(1):28-34, 2016.